

D • N
31/7 1958

Försvarsdebatten

Den riksdagsdebatt om försvaret som avslutades i går ledde till den allmänna upp- slutning kring regeringsförslaget och utskottsbetänkandet som var väntad. På en punkt var debatten glädjande för alla dem som inte önskar en svensk och demokratisk självuppgivelse; man tog allmänt avstånd från pacifismen. Försvarsministern gav i denna fråga inte bara klart besked, utan också en motivering med stringens och slagkraft. "Avstår vi från att hålla ett militärt försvar, då får vi också vara beredda att avstå från vår frihet och vår rätt att bestämma över oss själva", yttrade han. "Den som ger upp — utan strid — för att slippa blodsutgjutelse får finna sig i att få sitt land förvandlat till den blodigaste av alla krigsskådeplatser. Det kan inte gärna ha undgått dem som predikar det passiva motståndet och som vill ställa oss i en ohållbar situation — att det bland dessa krafter (de aggressiva stater) finns en rik och beprövad erfarenhet av hur man på ett ohyggligt effektivt sätt kan bryta ned allt tänkt passivt motstånd och tysta den humanistiska livsrytmens förkunna- re."

Den fråga som alla betraktar som huvudfrågan, men som man just därför är rädd för att diskutera, blir däremot undanskjuten eller, på några få undantag när, berörd i undvikande uttalanden. Då en rad talare hävdade att Sveriges försvar enligt den nu antagna planen var relativt betryggande måste de ha talat mot bättre vetande. Alla måste inse att vårt försvar vid angrepp från en stat som äger atomvapen, och endast sådana angrepp är att befara, är utomordentligt svagt, så svagt att vi i själva verket inte kan tänka oss att göra motstånd annat än under en mycket kort tid och under uppgivande av stora delar av vårt land — den antagliga konsekvensen blir svensk kapitulation. Det var emellertid inte god ton att ta upp detta väsentliga; tvärtom ville man nå enighet, såsom försvarsministern antydde, genom att avstå från debatt om det avgörande problemet. Att människor sticker huvudet i busken inför svåra och ömtåliga problem är väl känt, men att denna utväg begagnas så kollektivt och konsekvent som i den svenska riksdagen just nu hör till sällsynt- heterna i demokratisk politik.

Några representanter för högern och en medlem av folkpartiet, hr Oswald, var i detta hänseende respektabla undantag. Högerledaren hr Hjalmarson anförde att vi åtminstone borde söka införskaffa sådana vapenbärare som kunde användas både för konventionella stridsmedel och för atomladdningar, och han utgick från att det inte skulle vara omöjligt att erhålla dylika vapen — varvid han naturligtvis underförstod att atomladdningar skulle kunna ställas till vårt förfogande i händelse av ett angrepp. Hr Oswald uttalade att det inte borde dröja länge förrän försvarsministern kunde lägga fram förslag om tillverkning eller inköp av kärnvapen, och han tillade, sannolikt med full rätt, att ett sådant förslag skulle välkomnas av den övervägande delen av vårt folk.

Försvarsministern tog inte principiellt avstånd från anskaffande av atomvapen, men han sköt frågan på framtiden. Det centrala argumentet var väl det nyss nämnda att man inte ville ha strider i försvarsfrågan, alltså att man i realiteten böjde sig för en farlig och irrationell uppfattning för att slippa konflikter inom och mellan partierna. Men hr Andersson gjorde i detta sammanhang också några uttalanden som är påtagligt ohållbara. Han talade med ett oroande försök till kvickhet om atomklubben som "världens exklusivaste sällskap" och antydde därmed att mycket få stater hade tillgång till kärnvapen. Det är, som hr Andersson säkert vet, att ge en totalt felaktig bild av situationen. I själva verket har alla till Atlantpaktens anslutna stater tillgång till vissa vapenbärare som kan användas för atomladdningar och är försäkrade om att i händelse av angrepp erhålla dessa laddningar. Sverige intar på denna punkt genom sin neutralitet en särställning; den andra traditionellt neutrala staten i Västeuropa, Schweiz, har av sitt läge dragit en slutsats som är rakt motsatt den svenska, nämligen att man bör genom tillverkning eller inköp anskaffa vapenbärare som kan brukas även för atomladdningar. Det är tvärt emot vad som sades i riksdagen så att Sverige är en av de få stater, man kan lugnt säga den enda demokratin i Europa utom Österrike, som inte har de nya vapnen — eller löfte om dem — och inte beslutat att försöka tillverka eller inköpa dem.

I debatten försökte man inte bara blunda för realiteterna, man angrep också dem som öppet talar om hur det förhåller sig. En talare från folkpartiet vände sig mot dem som sökte sprida misströstan "om det konventionella försvarets slagkraft". Det är på samma gång komiskt och hemskt att ständigt möta detta argument; alla vet att vårt konventionella försvar är svagt, men just de personer som vill behålla detta svaga försvar angriper dem som säger sanningen. Man tror väl ändå inte att vi lurar ryssarna genom att säga att vårt försvar är starkt; man tror väl inte att de politiker och tidningar som framhäver svagheten i detta försvar driver något slags oövlig underrättelseverksamhet för de stater som kan tänkas anfalla oss.

Till den allmänna mörkläggningen hör att partiledarna, med undantag för hr Hjalmarson, inte uppträdde i debatten. Inom centerpartiet var över huvud tystnaden obrottslig. Hr Erlander sade ingenting; på detta sätt förevisar han splittringen inom socialdemokratin. Hr Ohlin var lika tystlåten; det får väl antas att man inom folkpartiet i allmänhet är för anskaffande av atomvapen, men man lurpassar hellre än att genom deklamationer medverka till en positiv lösning.

Inom ett parti är belåtenheten med svensk utrikes- och försvarspolitik i dessa dagar allmän och helhjärtad. Kommunister prisar pacifismen, som skulle göra Sverige helt försvarslöst, men de prisar också den försvarspolitik som avstår från det ojämförligt viktiga av alla vapen. Det parti som med hänförelse hälsat "frigörelsen" av de tio stater som Ryssland erövrat under och efter andra världskriget gläder sig åt den svenska regeringens och den svenska riksdagens hållning. Vi behöver inga atomvapen, skriver Ny Dag; "det avgörande är försvarsviljan hos det svenska folket". Bättre kan förräddarpartiets hållning inte klarläggas. Vi skall försvara oss utan atomvapen, sägs det; men när det gäller Ryssland framhåller man atomvapens kraft och nödvändighet. Inte ens sådana uttalanden kan få alla svenska demokrater att öppet se faran i ögonen och att handla därefter.

Juli 15l. 4k.
6 ul. 12 m. 1a

Sia 38.